

in gerdim Kokriškimi grabnu, in na čolnih Krajnci tudi niso še mlinov imeli. —

V Krajnci je pa čbelarska kupčija dobro tekla. Zakaj od Kamnika do Teržiča in clo do Blejskiga kota so bili, kakor so še zdej, práv pripravniki kraji za čbelarstvo. Poljanci, podgorci in gorjanci so lahko čbelarili. Gorjancem, podgorcem in tudi poljancem so kmalo spomladi čbele na resji, na smreki in na cvetlicah med brale. Na ajdo so pa gorjanci, kakor čbele na Krajnjsko, Šenčurško in Cerkljansko polje nosili ali vozili. V Krajnci so bile pa kupčije za čbele, med in vosek. — Železnikarji že z imenami spričujejo, de že od nekdanj žebelnike in žeblje kujejo. — Okoli Smelednika noter do Šmarne gôre je posebno dobra zemlja za lončarje, sklednikarje in pečarje; torej je to rokodelstvo tem krajem že marsikter goldinar dobička privabilo. — Verhnika leži poleg véliciga Ljubljanskiga mahú (Morast), kjer je na tavžente centov šôte (Torf), ktera je perst sperhnjenih ali strohnjenih zeliš, in ktero so morebiti že nekdanj za eno ali drugo potrebo rabili, ali pa so s tem pregovorom (na Verhniko po perhniko) le povedati hotli, de Verhnika poleg maha leži. — De je v Idrii živo srebró domá, mi ni treba praviti, to celi svet vé. — Teržič tudi v sovodji med Bistrico in Mešenikom stoji. Mešenik pertêče spod Ibela (Ljubelja), je práv gorák potok iz studencov, in ravno zató za usnjarje práv dober; tudi pozimi nikdar ne zamrzne in ima dosti padca. Nekdanji usnjarji so že na pravim koncu glave imeli, de so tukaj usnjarnice (Ledererwerkstätte) postavili, mehove in usnje prodajali. To tudi še današnji usnjarji pričujejo, ki vsako leto več zverhama naloženih vozov koč ustrojijo. — Koroška dežela je že od nekdanj z železnino kupčevala, in Celjovec je bil véliki terg za železnino vsake baže, takó tudi za ponve i. t. d. — Zakaj se pravi: v Terst po perst, v Reko po mléko — tega pa jez za gotovo ne vé; naj nam kdo drug razloží.

Andrej Skopec, zdaj misijonar v Ameriki.

Beli Krajnci

unkraj hribov Gorjancov in Kočevarjev ob reki Kólpi od Metlike do Osilnice.

(Dalje.)

Med belimi Krajnci je Poljanec nar bolj vesel; on malokdaj tiho gré, ampak vselej pôje, in desiravno še precěj krajnjsko govori, so vender njegove pesmi čisto serbsko-hrovaške. Kdor je serbske narodne pesmi bral, pa Poljanec péti slišal, bi misliti utegniti, de jih je Vuk v Poljanah zbiral. De pokažem, kakó čisto serbsko-hrovaško pojó, postavim tú naslednji izgled:

Bože mili! čuda golemoga,
Jer izbije mali velikoga,
Da bi zašto nebi ni žalio:
Več se biju za lipu devojku.
Peter veli: moja bu devojka;
Miko veli: moja bu devojka,
Peter veli: meni ruku dala;
Miko veli: meni obečala. —
Govorila lipa devojka:
Komu ruka, tomu i devojka.
Volim Petra opol drage nočke,
Neg' Mikota osred bela danka.
Petrovi su gradi pokriveni;
Mikotovi zato ni ne znadu —

in takó nadalje našteje kar Peter ima, Mikotu pa manjka.

Akoravno tukej ženski spól veliko terpi, kér na glavi v nograde in njive, kamor se voziti ne more, vès gnoj znosi, in kadar možjé po teržtvu odídejo, tudi možke dela opravlja: ima vender veliko pésem, ki jih povsod, koder gré, pôje. Ako je Poljanka sama, pôje sama; akoli ste dve, ena vódi, druga pa prilaga. Ona ne misli

dolgo, ktero pesmico bi zapéla; kar ji pred očí pride, od tega tudi zapôje. Ako je poleti v košenicah in senó grabi, zapôje, ko je treba domú iti, de jo drugarice slišijo:

»Dôba došla, da idemo doma,
Da idemo h kuči pevajuči.« i. t. d.

Ako gré kod sama po gôri, daje si serčnost, kér zapôje kako pobožno pesmico:

»Moli Boga, rožica devojka,
Moli Boga, ne boj se nikoga,
Nit se ne boj Turka nit Ajduka.« i. t. d.

Poljanka je rada zmeram vesela, tode njeno veselje izvira iz mirne vesti in čistiga sercá; ona obrajta več svoje poštenje, kot vse drugo blagó.

Zemlja je tú večidel kamnita, in daje práv po pičlim kruha ljudém, ki vso svojo pozornost (pazljivost) le na nograde obračajo, kteri pa velike trude in potroške tirjajo, pa jih malokdaj obilno povernejo; temu je nar več vzrok toča, ki te kraje rada obiskuje. Na Gradniku v Semiški fari je pred nekaj léti sedem lét zaporedama toča vse potolkla. Njih revšina se pa naj več izhaja iz majhnih zemljiš. Nevém ali iz strahú pred vojaškim stanam so nekdanj očetje med svoje sinove zemljiša razpisati dajali; ali pa so morebiti po izgledu svojih hrovaških sosedov vsi možkiga spola v hiši se pooženili, in po tem, ko jim je gospôska v delitvo privolila, so med sabo razdelili se. Nikjer vender ni bila delitva na tako drobno razdrobljena, kot v Kostelji: tú spada polovičar (polgruntar) med perve kmete; nar več jih je, ki imajo po štertino, šestino, osmino, ali clo samo šestnajstino zemljiša. Torej Kosteljic večidel pšenice ne séje, ampak majhni prostor, ki ga ima, z nar potrebníšimi rečmi obséje. Na zimo gré vse, kar je možkiga spóla še pri moči, po svetu s trebham za kruham. Osilničan popade žago in gré na Hrovaško; Kosteljic zadene kišto in se podá na Ogersko; Poljanec in Semčan nasledujeta Kočevarje in obiskujeta Nemško. Po ti tergovini si pridobé, de plačajo davke, in si še kak mernik žita v Karlovcu kupijo za dom. Vender bi jez mislil, de kmetija poleg tega teržtva svojo škodo ima, kér bi se brez tega mnoga kerpa (kós) zemlje še bolj obdelati in porabiti dala, ktera zdej pusta stoji. Ni navade brez razvade! Goveja živina je tukej tako majhna, de enake nikjer še nisim vidil. Res je, de so v nekterih krajih stérmi hribi in jako gerdi klanci; pa vender mislim, de bi se govedina srednjiga pleména lahko imela. Med vsimi si Poljanec po svojih stérnih in kamnitih košenicah še nar več sená nakosí, ki ga več stane, ko je vredno, in ga potlej čez zimo kakim ušivim bušem jesti daja, ki so komaj tolike kot dobre kozé. Po občinskih pašnjah je germovje zaterl, kér je brinje in ternje popalil; de bi bil pa namesto uniga kaj koristniga zasadil, še ni poskerbel; zdaj se mu krava celi božji dan po praprotu na soncu prepeka, in ko izstradana domú brez mléka pride, misli, de ji je zacoprano. Ene dni je prišel nek slepár, ki je znal, kakor so rekli, kravam mléko poverniti, v vas N. — in glej v celi vasi, kdorkoli je kravo imel, je dal pod hlevnim pragam kopati, kjer je bilo, kakor je goljuživic rekel, storjeno, in povsod so našli kak žebelj, se vé de, kér ga je sam podvergel.

(Dalje sledi.)

Prednost krajnskiga jezika.

Ob času véliciga vladarskiga zbora (kongresa) v Ljubljani v letu 1821 je nekimu zmed naših domorodcov edin nar imenitniših rusovskih knezov očital, de je krajnšina pokaženo slovansko narečje. „Mene je to — takó naš domorodic pripoveduje — močno razžalilo, torej sim semu postavil, pa se vé de, takó spodobno, kakor tacimu gospodu gré, rekoč: Dovolite mi, svitli knez! namest odgovora nekoliko vprašanj postaviti: „Ktero slo-

vansko narečje je nar čisteji? kaj ne de staroslovansko v Cirilovi prestavi svetiga pisma?" *Knez*: To bo vsak Rus poterdil. *Jez*: Tega narečja nikjer več ne govore. Vprašanje je tedaj: Ktero sedanje narečje Slovanov moramo nar manj pokaženo spoznati? Kaj ne, de tisto, ki se staroslovanskemu nar bolj bliža? *Knez*: To se že tako vé. *Jez*: No, kakó se porusovsko krava reče? *Knez*: korova. *Jez*: kakó pa po staroslovansko? *Knez*: krava. *Jez*: po krajnsko tudi krava. *Jez*: Kakó se po rusovsko mléko pravi? *Knez*: moloko. *Jez*: kakó pa po staroslovansko? *Knez*: mléko. *Jez*: po krajnsko tudi mléko. *Jez*: Kakó pa glava po rusovsko? *Knez*: golova. *Jez*: Pa po staroslovansko? *Knez*: glava. *Jez*: po krajnsko tudi glava. Takó je bilo s „konjem“, po cirilsko in krajnsko „konj“, po rusovsko „lošad“, — s „psam“ po cirilsko in krajnsko „pes“, po rusovsko „zobaka“ in takó dalje. — Knez je krajnsino staroslovanskemu zvestejši spoznal, kakor rusovsino, in se zmaganiga vidil. Kakor rusovski knez spomladi 1821, je tudi jesen 1820 Dimitar Krestić, serbski Arkimandrit Fruškagorskiga samostana Krušodola v Sirmii med Karlovice in Mitrovico neki večer z menoj v Belgrad ali práv za práv v Somún popotovaje, kér zavolj nekih okolšin nisim mogel v Belgrad iti, pravično sodbo čez krajnsino izgovoril. *Arkimandrit*: Kakó se „Brücke“ po krajnsko imenuje? *Jez*: „Most“. *Arkimandrit*: Ne „čuprija“, kakor po serbsko? Ali pa razumè krajnski kmet besedo most? *Jez*: Vsak, „čuprija“ pa nihče. *Arkimandrit*: Kakó se pa „Nachbar“ pravi po krajnsko? *Jez*: „Sosed.“ *Arkimandrit*: Kaj ne komšija, kakor po serbsko; pa vé tudi krajnski kmet, kaj je sosed? *Jez*: Vsak, „komšija“ pa nihče. *Arkimandrit*: „O vi srečni Krajnci! Pri vas tedaj vsak kmet in vsaka kmetica vé, kar pri nas samo učeni vedó, kakor namreč učeni biti morejo!“ — Tudi na Rusovskim imenujejo slovansino s. pisma, ali pa — kar je skorej vse eno — krajnsino učeno, veličano slovansko narečje, visoki govor. Še h koncu eno kratkočasnico, ktera zamore vsakiga izobraženiga k čislanju naše krajnsine ganiti. Ranjciga Ljubljanskiga škofa Riccita je slavni laški in dvorni pesnik Metastazijo v neki imenitni družbi v Beču ogovoril: Toliko slišim od lepote krajnskiga jezika, de me zares mika kako krajnsko pesém peti slišati. Ricci mu eno Linhartovo zapóje. Metastazijo ga zamaknjen poslušá in ko je Ricci spél, mu pravi: „Nobén glas vaše pesmice ni bil mojim ušesam neprijetin.“ To je sam Ricci meni pripovedoval, piše naš slavni domorodic.

(Ilirski list Nr. 10. leta 1831).

Novíce.

(Ni davnej, kar je nekdo) na Gorenkim v pijanosti svojiga prijatla ubil; in neprenehama se od ubijanja v pijanosti sliši. Kér skušnja učí, de za pijance ni zdravila, naj bi saj pošteni možjé vsake vasí skerbéli, de bi take rogovileže za takrat ko se nažró in nalijejo, neškodljive storili. Kamnitno sercé se mora zjokati, ko vidi ali sliši, kakó neusmiljeno taki potepuhi z ženó, z otróci ali z družimi ljudmi delajo, kader z vinam do goltanca naliti domú prirogovilijo. Naj bi, postavim, kakošin svinjak v vasí najeli, in take stvari, ki Bogú in ljudém nečast in nadlego delajo, saj takó dolgo zaperali, de bi se strezvali. Saj bi se utegnili najemovina splacati! — De bi pa brez tovaršije kdo v takim častitljivim prebivališu ne bil, bi bilo dobro tudi brezdušniga kerčmarja, ki ga je za denár in za pamet ožulil, k njemu djati.

(Šest roparjev), ki so pred nekimi tedni cesarski poštni voz na Reški cesti obropati hotli, in pri kateri priložnosti je tudi sprevoditelj (konduktér) tega vozá ob življenje prišel, so 14. dan tega mesca v Ljubljano uklenjene pripeljali. Pravijo, de so ti roparji kmetje iz Premške komisije.

(Grôzna nesreča) se je 7. dan tega mesca v Komornu na Ogerskim zgodila. Ko je namreč velika množica ljudi noviga deželnega poglavarja, svitliga nadvojvoda Štefana na starim lesenim mostu pričakovala, se je most poderlin okoli 200 ljudi je v Donavo padlo. Z naglo pomočjó so jih veliko otéli, zraven teh pa že tudi 40 mertvih iz vode potegnili. Koliko jih je od vsih utonilo, se še zdej gotovo ne vé.

(Tudi pri sv. Urbanu blizo Ptuja) smo tri nove zvonove dobili, ktere je Celjski zvonár, gosp. Juri Steinmec, práv umetno in lepo vbrane vlil, in ktere že v Celji posvečene smo 26. dan pretečeniga mesca z veliko častjo v zvonik potegnili. Na velicim 24 centov in 75 funtov težkim svonu stojé v našim sedanjim pravopisu sledeči slovenski napisi: „Slava Bogú! Mir ljudém! Pokoj mertvim!“ Na spodnjim obroču pa: „Nad vse pozemeljsko povišan, naj bom po širokim glasno slišan.“ Jernej.

Prodaja drevés.

Lepe murbine drevesca različne starosti so po nizki ceni na vertu kmetijske družbe na Poljanah v Ljubljani na prodaj. Gosp. Dr. Struppi, oskerbnik tega verta, jih v imenu družbe prodaja.

Lepi, kakor sveča izrašeni, precéj debéli, visoki jagnjedi (Pyramidenpappel) različne starosti so po 10 do 15 krajc. na prodaj. Kdor kaj teh drevés kupiti želí, naj se k gosp. Brusu v pisarnico kmetijske družbe oberne.

Priporočilo Ložanoviga deželobraza.

Današnjimu listu je pridjano oznanilo noviga nemški-ga obraza ilirske dežele in ogerskiga primorja, kteriga so učeni gosp. Bogomir Ložan, c. k. stotnik domorodniga regimenta in ud c. k. kmetijske družbe, na svitlo dali. Ta obraz preseže vse druge nemške obraze ilirskih deželá, in obseže razun Krajnskiga, Koroškiga in Teržaškiga tudi Ogersko primorje, en kos Štajarske, Hrovaške dežele in c. k. Granice. — Priloženo oznanilo bo bravcam vse natanjko razložilo; mi pa ga z dobro vestjó vsim domorodcam priporočimo. Dr. Bleiweis.

Prislovice Štajarskih Slovincov.

Kamor se drevó nagne, tje pade. — Jaz govorim od srake, ti pa od vrane. — Kakor mi godejo, tako plešem. —

Današnjimu listu je perdjan devet in dvajseti del kemije.

Žitni kup. (Srednja cena).	V Ljubljani		V Krajnju	
	16. Kozoperska.		11. Kozoperska.	
	gold.	kr.	gold.	kr.
1 mernik Pšenice domače	3	—	3	6
1 > > > banaške	2	57	3	—
1 > Turšice	1	50	1	48
1 > Soršice	—	—	—	—
1 > Rěči	2	10	2	20
1 > Ječmena	1	36	1	25
1 > Prosa	1	47	1	37
1 > Ajde	1	36	1	40
1 > Ovsa	1	2	—	57